

Quickscan flora en fauna

Groote Molenbeek 2016

Traject Tienrayseweg tot aan de spoorlijn Venlo-Nijmegen

1.1 Aanleiding

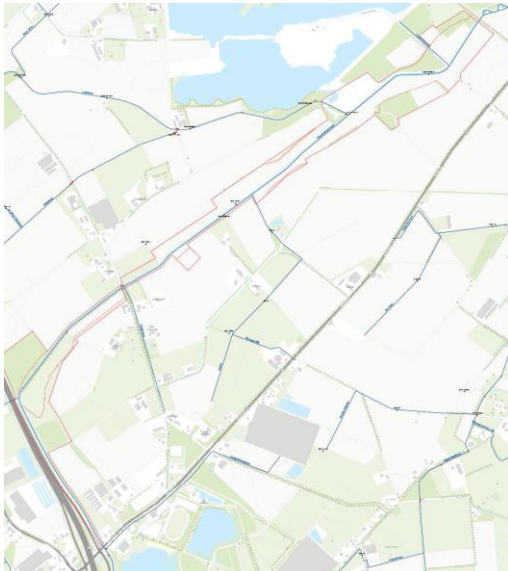
Waterschap Peel en Maasvallei gaat over tot de herinrichting van de Grootte Molenbeek vanaf de Tienrayseweg tot aan de spoorlijn Venlo-Nijmegen. Het gaat om een beektraject van circa 3 kilometer. Het waterschap geeft met dit project door systeemherstel/ beekherstel invulling aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de eisen van een Natuurbeek. Andere doelen zijn waterconservering door peilopzet en bodemverhoging en bufferen van water bij piekafvoeren.

Om na te gaan of beschermde natuurwaarden in het gebied aanwezig zijn, wordt een quickscan flora en fauna opgesteld. In deze quickscan wordt inzichtelijk gemaakt of beschermde natuurwaarden in het plangebied aanwezig kunnen zijn en welke betekenis een eventuele aanwezigheid heeft voor de verdere uitvoering. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ontwikkeling negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden en welke stappen eventueel doorlopen dienen te worden.

1.2. Beschrijving plangebied

De Grootte Molenbeek is ongeveer 31,5 km lang en ligt in Noord-Limburg, ten westen van de Maas. Diverse trajecten van de Grootte Molenbeek zijn heringericht. In de komende jaren wil Waterschap Peel en Maasvallei ongeveer 9,7 km van de Grootte Molenbeek, verdeeld over enkele trajecten, herinrichten (zie figuur 1.1). Een van deze laatste ontbrekende, verbindende trajecten is het traject tussen de Tienrayse weg en de spoorlijn Venlo-Nijmegen; gelegen in de gemeente Horst aan de Maas. Dit traject wordt "A73 oost" genoemd. De beek ligt hier in een intensief gebruikt landbouwgebied. Akkerbouw, tuinbouw en fruit-/boomteelt is aanwezig tot aan de onderhoudspaden langs de bestaande beek.

Figuur 1: Plangebied is aangegeven tussen de rode lijnen

1.3. Voorgenomen ontwikkeling

Het ruimtelijk eindbeeld zal zich na herinrichting kenmerken als een robuust beekdal met een vrij meanderende beek en beekbegeleidende natuur van broekbossen met her en der open extensieve, moerassige graslanden. De functies water en natuur aan de ene kant en de (intensieve) landbouw aan de andere kant functioneren optimaal zonder overlast van elkaar te ondervinden.

De voorgenomen ontwikkeling betreft een herinrichting van de Grote Molenbeek over een afstand van circa 3 kilometer.

De werkzaamheden voor de herinrichting bestaan uit:

- het laten meanderen van de Grote Molenbeek
- Het aanpassen van het beekprofiel;
- Het aanplanten van het beekprofiel (beschaduwden) en beekdal;
- Het aanleggen van poelen;
- Het verwijderen van stuwen voor vismigratie;
- Aantakken van een dode arm voor vergroten biotoop vissen (refugia, opgroeigebied etc.);
- Het verminderen van onderhoud.
- Het afstemmen van de inrichting op het bestaande landschap.

Of en waar bomen worden geveld is nog onduidelijk. Geschat wordt dat in de voorgenomen ontwikkeling 0 tot 50 bomen worden geveld. Indien bomen worden geveld gaat het voornamelijk om jonge bomen.

Figuur 2: Situatieschets na herinrichting

1.4 Opzet van de rapportage

De Nederlandse natuurbescherming kent twee aspecten: gebiedsbescherming en soortbescherming. In deze nadere analyse worden beide aspecten nader onderzocht. In hoofdstuk 2 en 3 worden respectievelijk de gebieden soortbescherming uitgewerkt. In hoofdstuk 4 worden de conclusies op een rij gezet en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen beschreven.

In bijlage 1 wordt relevante achtergrondinformatie op het gebied van natuurwetgeving en beleid weergegeven. In bijlage 2 zijn de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna opgenomen.

2. ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per afwegingskader aangegeven of het plangebied deel uitmaakt van een beschermd gebied en wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ingreep een mogelijk negatieve invloed te verwachten is op aanwezige beschermde gebieden in de omgeving.

Ten aanzien van gebiedsbescherming is een aantal afwegingskaders relevant:

- Afwegingskader Natuurbeschermingswet (Natura 2000 en Beschermde natuurmonumenten);
- Afwegingskader Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische hoofdstructuur).

Aanvullend daarop worden mogelijke implicaties van de voorgenomen ontwikkeling op grond van de Boswet in beeld gebracht. Voor meer informatie over deze afwegingskaders en/of de Boswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.2 Afwegingskader Natuurbeschermingswet

Het plangebied maakt geen deel uit van Natura 2000 gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura2000 gebied is de Deurnsche peel en Mariapeel.

Afweging en conclusie

Ten aanzien van Natura 2000 gebieden dient zekerheid geboden te worden omtrent het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, danwel de verstoring van soorten.

Door de grote afstand tot Deurnsche peel en Mariapeel kan het optreden van storingsfactoren worden uitgesloten. Hierdoor is er geen kans op een (significant) negatief effect op de habitattypen en -soorten waarvoor de Deurnsche peel en Mariapeel is aangewezen.

2.3 Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg

De Grote Molenbeek ligt in zijn geheel in de EHS en is aangegeven als een Natuurbeek. De herinrichting wordt niet uitgevoerd ten behoeve van economische functies en is gericht op herstel van de ecologische functie van de beek. De voorgenomen ontwikkeling past in de aanwijzing als Natuurbeek en vormt geen belemmering.

Figuur 3: Ligging Grote Molenbeek ten opzichte van natuurzones.

2.3 Boswet

Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling worden mogelijk bomen geveld. De Boswet kan, afhankelijk van de locatie van de vellingen, van toepassing zijn. Een toetsing aan de Boswet dient in dat geval op een later moment in de planvorming plaats te vinden.

3. ANALYSE SOORTBESCHERMING

3.1 Inleiding

Ten aanzien van soortbescherming is de Flora- en faunawet (inclusief de Europese Habitatrichtlijn) relevant. Voor meer informatie over dit afwegingskader wordt verwezen naar bijlage 1.

In dit hoofdstuk wordt onderzocht of beschermde soorten ter hoogte van het plangebied en de omgeving daarvan kunnen voorkomen. Daartoe zijn gegevens verzameld van de sites van de provincie Limburg en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD, gegevens van NDFD zie bijlage 2). Als achtergrondinformatie is gebruikt gemaakt van de site waarneming.nl. De gegevensset is samengesteld in juni 2016 en aangevuld met een oriënterend veldbezoek in dezelfde maand. Indien beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn, wordt aangegeven welke eventuele vervolgstappen moeten worden doorlopen.

De meeste algemeen voorkomende soorten zijn opgenomen in tabel 1 (lichte bescherming, AMvB artikel 75). Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de verbodsbepalingen uit artikel 8 tot en met 12 bij bestendig beheer, bestendig gebruik of bij ruimtelijke ontwikkelingen (waar de herinrichting van de beek onder valt). Voor deze soorten zijn dan geen extra maatregelen nodig, anders dan de zorgplicht (zie conclusies). Tabel 1 soorten worden daarom verder buiten beschouwing gelaten.

3.2 Flora

Tijdens het oriënterend veldbezoek in juni 2016 werd op basis van expert judgement een inschatting gemaakt van de kans op voorkomen van beschermde plantensoorten. Grote delen van het tracé langs de beek zijn ongeschikt voor vestiging door regulier agrarisch gebruik (akkers, tuinbouw en fruit-/boomteelt). De meest interessante delen voor flora zijn (plaatselijk) de taluds van de beekloop.

Uit de gegevens van de NDFD blijkt dat in een straal van een kilometer rond het plangebied twee beschermde plantensoorten voorkomen, namelijk: Drijvende Waterweegbree (Tabel 3) en Rapunzelklokje (Tabel 2). Drijvende waterweegbree komt echter voor in de nabij gelegen Lollebeek en niet in de Groote Molenbeek. De groeiplaatsen van Rapunzelklokje liggen buiten het gebied waar werkzaamheden worden uitgevoerd. Nader onderzoek naar flora of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en Faunawet is niet noodzakelijk.

3.3 Zoogdieren

In de gegevens van de NDFD worden Grijs en Gewone grootoorvleermuis (Tabel 3) en Das (tabel 3) vermeld binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied.

Grijs grootoorvleermuis

Van Grijs grootoorvleermuis zijn waarnemingen bekend uit het plangebied. Deze soort is een typische bewoner van gebouwen in dorpen en steden. Bij de herinrichting van de beek worden geen gebouwen gesloopt, waardoor verblijfplaatsen van deze soorten niet in het geding zijn.

Gewone Grootoorvleermuis

De Gewone Grootoorvleermuis gebruikt zeer uiteenlopende soorten verblijfplaatsen. Ze kunnen dus ook in boomholtes voorkomen. Kap van bomen kan plaatselijk aan de orde zijn voor de herinrichting van de beek. In dat geval dient een aanvullende toetsing te worden uitgevoerd of de kap van de bomen een gevolg heeft voor de ecologische functionaliteit (vliegroutes). Tegelijkertijd dienen de

bomen uit voorzorg te worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van potentiële vaste rust- en verblijfsplaatsen (holten, scheuren, spleten) van boombewonende soorten.

Das

Van das zijn een aantal waarnemingen bekend in het gebied. Het betreft foeragerende individuen. In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen in de vorm van burchten aanwezig. Belangrijk is het behouden van de ecologische betekenis van het plangebied voor de das (ecologische functionaliteit). De das gebruikt het plangebied als foerageergebied. Door overdag te werken blijft de ecologische functionaliteit van het gebied behouden voor de das en treden er dus geen negatieve effecten op.

Door de ontwikkeling van meer geleidelijke en gradiëntrijke situaties ontstaan gunstiger foerageermogelijkheden. Door de herinrichting ontstaat tevens een robuuste 'blauwe en groene' verbinding langs de hele Grote Molenbeek. Nader onderzoek naar zoogdieren (vleermuizen) is nodig in die zin dat als bomen gekapt worden, een inspectie dient plaats te vinden en een beoordeling of vlieg- of migratieroutes aangetast worden.

Bever

De bever (tabel 3, AMvB art. 75) komt binnen het beheergebied van Waterschap Peel en Maasvallei veel voor. Van de waarnemingen uit de NDFF zijn er twee die wijzen op bewoningssporen, deze dateren uit 2006. Uit 2012 zijn alleen sporen bekend. Gezien de huidige (gekanaliseerde) loop van de beek kan geconcludeerd worden dat er binnen het plangebied geen burcht aanwezig is. Er kan echter niet worden uitgesloten dat de bever het plangebied niet als foerageergebied gebruikt.

3.4 Vogels

In de Flora- en faunawet worden alle broedende vogels strikt beschermd. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. In een aantal gevallen worden ook de nesten van een aantal soorten jaarrond beschermd. Indien nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt en de omstandigheden in het plangebied, mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

Tabel 1: Overzicht bescherming broedvogels en nesten van broedvogels.

Type	Omschrijving	Soorten
A	Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk Nest jaarrond beschermd	Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw.
B	Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk EZ heeft tevens aangegeven dat <i>"De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Dienst Regelingen, uitleg flora en faunawet 2009)."</i>	Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht
C	Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk Nest voor eenmalig gebruik	Overige soorten

In de gegevens van de NDFF zijn een aantal vogelsoorten opgenomen. Het betreft waarnemingen van vogels gedurende het gehele jaar. Zie hiervoor bijlage 2.

Type A: Soorten met jaarrond beschermde nesten zijn niet bekend uit het plangebied of omgeving. Op basis van het veldbezoek kan geconcludeerd worden dat de meeste deelgebieden (graslanden) niet geschikt zijn als vestigingslocatie voor type A soorten. Slechts in de deelgebieden waar bosranden/bomen voorkomen is vestiging van bijvoorbeeld Buizerd of Sperwer mogelijk. Vestiging van overige type A soorten in de nabijheid van de beek kan worden uitgesloten op basis van de inrichting van het gebied. De deelgebieden maken mogelijk wel deel uit van het leefgebied van meerdere type A soorten (bijvoorbeeld in de winterperiode). Deze functie blijft bestaan tijdens en na de herinrichting. Bij kap van bomen dient een inspectie plaats te vinden waarbij beoordeeld wordt of nesten voorkomen die jaarrond beschermd zijn.

Type B: Als bomen worden geveld bestaat de mogelijkheid dat geschikte broedgelegenheid voor holenbroeders en soorten als Zwarte kraai en Ekster wordt aangetast. Geschikte broedgelegenheid is in de omgeving voorhanden. De holenbroeders, Zwarte kraai en Ekster zijn lokaal en regionaal vrij algemene broedvogels. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is niet in het geding.

Type C: Plaatselijk is geschikte broedgelegenheid aanwezig langs de Groote Molenbeek in de vorm van riet, struweel of bos. Werkzaamheden kunnen niet in de broedtijd worden uitgevoerd, tenzij vooraf kan worden uitgesloten dat broedvogels met (in gebruik zijnde) nesten aanwezig zijn. Zo nodig kan buiten de broedtijd geschikte broedgelegenheid weggehaald worden (kaal maken en kaal houden). De Flora en faunawet beschermt alle broedvogels tijdens het broeden en zolang de jongen afhankelijk zijn van het nest. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode aangehouden worden van 15 maart tot en met 15 augustus. De werkzaamheden dienen bij voorkeur pas te starten na het broedseizoen (circa 15 augustus).

3.5 Amfibieën

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën binnen een straal van een kilometer rond het plangebied.

3.6 Reptielen

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van reptielen binnen een straal van een kilometer rond het plangebied.

3.7 Vissen

In de NDFF zijn waarnemingen bekend van de in tabel 2 van de Flora- en faunawet genoemde soorten Kleine modderkruiper en paling. Het dempen van (kleine) delen van de huidige loop van de Grootte Molenbeek kan een negatief effect hebben op deze vissoorten. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd conform de gedragscode voor Waterschappen. Bij de werkzaamheden dienen voorzorgmaatregelen te worden genomen om schade aan individuen zoveel mogelijk te beperken. Indien niet gekozen wordt voor het werken volgens de gedragscode, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd voor deze soorten (al dan niet voor deeltrajecten).

In de gedragscode staat over het dempen van watergangen het volgende: 'Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen. Als het niet mogelijk is om in deze periode te werken, dan is extra voorzorg nodig'.

Aanvullende mitigerende maatregelen dienen gericht te zijn op het behoud van de functionaliteit van de beek en op invulling van de zorgplicht dat wil zeggen dat bij ingrijpende werkzaamheden aan de beek vis wordt weggevangen onder gunstige omstandigheden en naar onverstoorde water wordt overgebracht (zie ook Soortenstandaard Kleine modderkruiper). Door de uitvoering van de werkzaamheden en herinrichting van de beek komt de gunstige staat van instandhouding van de tabel 2 soorten (en andere soorten) niet in het geding. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor vissen is niet nodig mits op basis van een goedgekeurde gedragscode (STOWA) gewerkt wordt.

3.8 Overige diergroepen

Uit de NDFF zijn geen waarnemingen van overige diergroepen (zoals dagvlinders, libellen, kevers) bekend.

4. CONCLUSIES

4.1 Conclusies gebiedsbescherming

- Het plangebied maakt geen deel uit van Natura 2000 gebieden of Beschermden natuurmonumenten. Het plangebied ligt op een afstand van meer dan 3 kilometer van Natura 2000 Deurnsche peel en Mariapeel. Gezien de afstand van het plangebied tot de Natura 2000 gebieden is er geen kans op een (significant) negatief effect op de habitattypen en -soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- De herinrichting van de Grootte Molenbeek vindt plaats in zilvergroene zone en bronsgroene zone. De herinrichting heeft een versterking van natuur- en landschapswaarden tot doel. Door de herinrichting van de Grootte Molenbeek nemen de natuur- en landschapswaarden sterk in betekenis toe. Van een aantasting van bestaande waarden is geen sprake. Compensatie of mitigatie is vanuit de beleidsregel niet nodig.
- De Boswet kan, afhankelijk van de locatie van de vellingen, van toepassing zijn. Een toetsing van de Boswet dient in dat geval op een later moment in de planvorming plaats te vinden.

4.2 Conclusies soortbescherming

- Het plangebied maakt naar verwachting deel uit van het leefgebied van beschermde soorten uit tabel 1 Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van artikel 8 tot en met 12 bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de zorgplicht.
- Het herinrichtingsgebied maakt deel uit van het leefgebied van een aantal beschermde soorten uit tabel 2 en 3 zoals Das, Grijze en Gewone grootvleermuis. Het gehele herinrichtingsgebied blijft tijdens de werkzaamheden deel uitmaken van het leefgebied van deze soorten. Door de herinrichting neemt de kwaliteit van het leefgebied voor flora en fauna (inclusief de genoemde soorten) toe. Wel dienen op een aantal locaties inspecties plaats te vinden (ook afhankelijk van bomenkap).

In onderstaande tabel 2 (volgende bladzijde) worden de soortgroepen en soorten genoemd waarvoor extra aandacht nodig is. Indien de maatregelen in de tabel uitgevoerd worden is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet niet nodig.

Tabel 2: Overzicht soortgroepen en soorten waarvoor extra aandacht nodig is.

Soortgroep	Soorten	Maatregelen
Zoogdieren	Vleermuizen	<ul style="list-style-type: none">• Indien kap van bomen aan de orde is dient een inspectie te worden uitgevoerd of de kap een gevolg heeft voor de ecologische functionaliteit (vlieg- of migratieroutes). Tegelijkertijd dienen de te vellen bomen uit voorzorg te worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen (holten, scheuren, spleten) van boombewonende soorten.
	Das	<ul style="list-style-type: none">• Werkzaamheden worden enkel uitgevoerd tussen 07.30 en 16.30 uur. Om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen.
	Bever	<ul style="list-style-type: none">• Vanwege de sterke uitbreiding in de Limburgse beekdalen van de beverpopulatie, dient voorafgaand aan de uitvoering (najaar 2016) opnieuw een inventarisatie door het waterschap uitgevoerd te worden binnen het plangebied.

Vogels	Alle soorten	<ul style="list-style-type: none"> • Bij kap van bomen dient een inspectie plaats te vinden waarbij beoordeeld wordt of nesten voorkomen die jaarrond beschermd zijn. Versturende werkzaamheden uitvoeren buiten de broedperiode (15 maart t/m 15 augustus). Indien gewerkt wordt in de broedperiode dan voorafgaand aan de broedperiode de deelgebieden ongeschikt maken voor vestiging (kaal maken en houden).
Vissen	Alle soorten	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden in alle deelgebieden uitvoeren op basis van de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen (2012): hiertoe dient een ecologisch werkprotocol met mitigerende maatregelen opgesteld te worden en geïmplementeerd te worden in het aanbestedings- en uitvoeringsproces.

** Indien voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen planten of dieren moet worden gevangen of verplaatst is geen ontheffing nodig van de artikelen 9 en 13 lid 1 van de Flora- en faunawet. Het is namelijk niet de bedoeling de dieren definitief uit de natuur te verwijderen. Onder begeleiding van een deskundige mogen beschermde soorten over kleine afstanden en voor korte tijd worden verplaatst om ze te beschermen tegen eventuele nadelige gevolgen van het project.*

Bijlage 1 Relevante kaders natuurwetgeving en – beleid

1. Soortbescherming

De in het plangebied aangetroffen soorten worden getoetst aan drie wettelijke beschermingskaders: de Flora- en faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vervolgens wordt nagegaan of het plangebied voor deze soorten onderdeel is van het leefgebied. Op grond van de beschermingsstatus wordt onderzocht of er belemmeringen zijn om over te gaan tot de geplande ontwikkeling. Indien belemmeringen aan de orde zijn wordt per onderzochte groep een advies gegeven ten aanzien van de te nemen voorzorgsmaatregelen en/of de te volgen procedures.

Soortbeschermingskaders

De Flora- en Faunawet (AMvB art. 75) deelt de soorten in drie tabellen in. Voor soorten in tabel 1 geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor soorten in tabel 2 is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk, tenzij men beschikt of de werkzaamheden (aantoonbaar!) uitvoert volgens een door LNV vastgestelde gedragscode.

Soorten genoemd in tabel 3 van de Flora- en Faunawet zijn streng beschermd. Afhankelijk van de betekenis van het plangebied en het voorkomen van (streng) beschermde soorten geldt een afwegingskader. De aanvraag van een ontheffing is alleen noodzakelijk indien de voorgenomen activiteiten/werkzaamheden een schadelijk effect hebben op de aanwezige beschermde soorten of op een vermindering van de ecologische functionaliteit voor deze soorten.

Vaak gaan werkzaamheden en de bescherming van soorten goed samen. Indien het werk zodanig wordt ingericht dat geen schade wordt toegebracht aan beschermde soorten is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk.

In de Flora- en Faunawet is een zorgplicht opgenomen. Dit houdt in dat voorafgaand aan de ingreep alle maatregelen dienen te worden getroffen om nadelige gevolgen op flora en fauna voor zover mogelijk te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze zorgplicht geldt altijd, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Verbodsbepalingen uit de Flora en Faunawet

Ten aanzien van beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 13: Het vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen).

Ten aanzien van beschermde dieren is het verboden:

Artikel 9: dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen).

De Habitatrichtlijn noemt soorten in bijlagen. Soorten genoemd in bijlage IV genieten een uiterst strikte bescherming. Bij deze soorten geldt ook een afwegingskader. Dit Europees vastgestelde kader is strenger dan het afwegingskader van de Flora- en Faunawet. Voor soorten genoemd op bijlage II geldt dat speciale leefgebieden dienen te worden aangewezen. In deze taak wordt door de landelijke en provinciale overheid voorzien.

2. Gebiedsbescherming

De Europese regels ten aanzien van natuurbescherming zijn vastgelegd in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Landen zijn verplicht om de in het kader van deze richtlijnen aangewezen gebieden in een zogeheten gunstige staat van instandhouding te brengen. Europese regels zijn vertaald in Nederlandse wetten. Natuurgebieden in Nederland kunnen worden beschermd via de wet RO; via de Natuurbeschermingswet en via de Flora en Faunawet. De bedoeling is dat te zijner tijd deze opgaan in één natuurwet. Door de provincie zijn er via het POL nadere regels gesteld en zijn de Europese regels en Nederlandse wetten vertaald in de planologische bescherming in het POL en in de bescherming via de beheerplannen voor de Natura-2000-gebieden.

Europese bescherming

De Vogel- en Habitatrichtlijn (1979,1992) beschermt gebieden door plannen en projecten rond deze gebieden te toetsen op mogelijk significante effecten. Afhankelijk van de aard van het effect (onderzocht in een 'voortoets) dient een verstorings- /verslechteringstoets of een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit een passende beoordeling blijkt dat negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te verwachten zijn, dient de ingreep te worden getoetst aan het volgend afwegingskader:

- Alternatieven: (in breedste zin van het woord) zijn niet voorhanden,
- Belang: voor ingrepen in of bij Vogel- en Habitatrichtlijngebieden geldt een dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard,
- Compensatie: moet altijd vooraf en tijdig worden gerealiseerd.

Nationale bescherming

De Natuurbeschermingswet (1998) beschermt VHR-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten door plannen, projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de leefgebieden of habitats kunnen verslechteren, niet toe te staan zonder vergunning. Om inzichtelijk te maken of natuurwaarden verslechteren dient (indien een plan of project in of in de nabijheid van een NB-wet gebied ligt) een habitattoets te worden uitgevoerd.

Alle mitigerende en compenserende maatregelen dienen ervoor te zorgen dat de samenhang van Natura 2000 (het netwerk van natuurgebieden in Europa) bewaard blijft.

Provinciale bescherming

Tabel 3: Regels en bescherming natuur uit Natuur en Landschapsbeleid 2013 – 2020 (Provincie Limburg)

Natuuraspect	Bescherming via wet RO	Bescherming via NB-wet	Bescherming via Flora- en faunawet
Natuur-gebieden	EHS & Natura 2000: "nee tenzij"-bescherming POG: "ja, mits"-bescherming	Natura 2000-gebieden "nee tenzij"-bescherming	Bescherming op maat; afhankelijk van welke Flora- en faunawet (F-&f-wet) soorten er voorkomen
Leefgebieden beschermde soorten buiten natuur-gebieden	Leefgebieden beschermd voor zover gelegen in de EHS of in een provinciale POL-zone gericht op natuur en landschap.	Voor zover gelegen in Natura 2000-gebied	Bescherming op maat; afhankelijk van welke F-&f-wet soorten er voorkomen
Beken en waterlopen	Voor zover gelegen in de EHS of in een provinciale POL-zone gericht op natuur en landschap.	Voor zover gelegen in Natura 2000-gebied	Op maat, voor zover in de beek of waterloop F-&f-wet-soorten voorkomen.

3. Boswet

De Boswet heeft de instandhouding van het Nederlandse bosareaal en houtopstanden als doel en biedt bescherming aan bosgebieden buiten de bebouwde kom Boswet. Deze bebouwde kom valt niet altijd samen met de bebouwde kom ingevolge de wegenverkeerswetgeving. De Boswet kent drie belangrijke instrumenten ter instandhouding van bosareaal en houtopstanden buiten de bebouwde kom:

- de meldingsplicht
- de herbeplantingsplicht
- het kapverbod

Iedereen, ongeacht of hij eigenaar is volgens de Boswet, die een houtopstand gaat vellen moet deze activiteit vooraf melden (meldingsformulier aan Dienst Regelingen, Ministerie van LNV en eigenaar van de houtopstand). Deze verplichting geldt niet als o.a.:

- de grond nodig is voor de uitvoering van een werk overeenkomstig een goedgekeurd bestemmingsplan,
- het gaat om houtopstanden die een zelfstandige eenheid vormen, en of geen grotere oppervlakte beslaan dan 10 are, of in geval van rijbeplanting, gerekend over het totaal aantal rijen, niet meer bomen omvatten dan 20 stuks,
- het gaat om uitdunning van een bos,
- het gaat om periodiek vellen van vriend- en hakhout,
- houtopstanden op erven en in tuinen, houtopstanden binnen de bebouwde kom, treurwilgen, Italiaanse populieren, lindes, paardenkastanjes, wegbeplantingen en beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren, kerstbomen, vruchtbomen en windschermen om boomgaarden en kweekgoed.

De herbeplantingsplicht houdt in dat het gekapte bos opnieuw moet worden ingeplant of op een andere plek moet worden gecompenseerd. Herbeplanten op andere grond, dan waar de houtopstand is verwijderd, mag alleen indien Dienst Regelingen hiervoor toestemming heeft gegeven, mogelijk met voorschriften en beperkingen. Het kapverbod kan worden opgelegd door de ministers van OCW en LNV ter bewaring van natuur- en landschapsschoon.

Indien de bomen vallen binnen de bebouwde kom Boswet, dient een kapvergunning bij B&W van betreffende gemeente te worden aangevraagd. De Boswet zondert bepaalde categorieën bomen uit van gemeentelijke regelgeving. Dit betreft onder andere wilgen en populieren langs landbouwgronden en wegen, bomen van bosbouwondernemingen, fruitbomen en windschermen langs boomgaarden. Op deze bomen is een gemeentelijke kapverordening dus niet van toepassing.

Bijlage 2: Gegevens NDFF

Soort	Soortgroep	Bescherming FF-wet	
		Tabel 2	Tabel 3
Drijvende waterweegbree	Vaatplanten		x
Rapunzelklokje	Vaatplanten	x	
Kleine modderkruiper	Vissen	x	
Paling	Vissen, Zeeorganismen	x	
Aalscholver	Vogels		x
Appelvink	Vogels		x
Blauwe Reiger	Vogels		x
Boerenzwaluw	Vogels		x
Boomkruiper	Vogels		x
Buizerd	Vogels		x
Dodaars	Vogels		x
Ekster	Vogels		x
Gaai	Vogels		x
Geelgors	Vogels		x
Gele Kwikstaart	Vogels		x
Gierzwaluw	Vogels		x
Goudhaan	Vogels		x
Grasmus	Vogels		x
Grauwe Gans	Vogels		x
Groene Specht	Vogels		x
Groenpootruiter	Vogels		x
Grote Bonte Specht	Vogels		x
Grote Zilverreiger	Vogels		x
Havik	Vogels		x
Houtduif	Vogels		x
Houtsnip	Vogels		x
Huiszwaluw	Vogels		x
IJsvogel	Vogels		x
Kauw	Vogels		x
Keep	Vogels		x
Kievit	Vogels		x
Kleine Bonte Specht	Vogels		x
Kleine Karekiet	Vogels		x
Kleine Plevier	Vogels		x
Knobbelzwaan	Vogels		x
Koekoek	Vogels		x
Kokmeeuw	Vogels		
Kolgans	Vogels		x
Koolmees	Vogels		x
Koolmees	Vogels		x
Kuifeend	Vogels		x
Meerkoet	Vogels		x
Oeverloper	Vogels		x
Oeverzwaluw	Vogels		x
Pimpelmees	Vogels		x
Putter	Vogels		x
Rietgors	Vogels		x

Roodborst	Vogels		x
Scholekster	Vogels		x
Sperwer	Vogels		x
Staartmees	Vogels		x
Steenuil	Vogels		x
Tapuit	Vogels		x
Tjiftjaf	Vogels		x
Toendrarietgans	Vogels		x
Tuinfluitier	Vogels		x
Turkse Tortel	Vogels		x
Vink	Vogels		x
Waterhoen	Vogels		x
Wilde Eend	Vogels		x
Winterkoning	Vogels		x
Witgat	Vogels		x
Witte Kwikstaart	Vogels		x
Zanglijster	Vogels		x
Zomertortel	Vogels		x
Zwarte Kraai	Vogels		x
Zwartkop	Vogels		x
Das	Zoogdieren, Overige zoogdieren		x
Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Zoogdieren, Vleermuizen		x
Bever	Zoogdieren		x